

Sygn. akt IV KZ 5/17

POSTANOWIENIE

Dnia 27 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński

w sprawie **B. N.**

oskarżonego z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 kwietnia 2017 r.

zażalenia oskarżycielki posiłkowej na zarządzenie

Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w T.

z dnia 9 lutego 2017 r., sygn. akt II Ka .../16

o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie uzasadnienia

p o s t a n o w i ł

uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazać do dalszego prowadzenia Sądowi Okręgowemu w T..

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w T., po rozpoznaniu apelacji oskarżycielki posiłkowej M.W. na rozprawie w dniu 12 stycznia 2017 r., utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w T. z dnia 11 marca 2016 r., sygn. akt II K .../13. Na rozprawie odwoławczej nie była obecna oskarżycielka posiłkowa, prawidłowo zawiadomiona o jej terminie. Pismem z dnia 13 stycznia 2017 r., doręczonym w dniu 31 stycznia 2017 r. (po awizowaniu przesyłki w dniu 17 stycznia 2017 r. – k. 795), została ona powiadomiona przez Sąd Okręgowy o tym, że „zgodnie z obowiązującymi przepisami nie doręcza się stronom wyroku wydanego podczas rozprawy, w której nie uczestniczyli. Oznacza to, że wszystkie terminy dotyczące dalszych czynności procesowych rozpoczynają bieg od daty ogłoszenia wyroku” (k. 793). W reakcji na to pismo M. W. pismem z dnia 2 lutego 2017 r. (k. 809) wniosła o doręczenie jej

wyroku Sądu Okręgowego wydanego w dniu 12 stycznia 2017 r. wraz z uzasadnieniem. Przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w T. zarządzeniem z dnia 9 lutego 2017 r., sygn. akt II Ka .../16, odmówił przyjęcia wniosku o doręczeniu uzasadnienia, wskazując na treść art. 422 § 1 k.p.k. Zarządzenie to zostało zaskarżone zażaleniem przez oskarżycielkę posiłkową (wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu), która wskazała, że informację z Sądu Okręgowego otrzymała po upływie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, a zatem uchybienie temu terminowi nie nastąpiło z jej winy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie oskarżycielki posiłkowej zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 16 § 2 w zw. z art. 16 § 1 k.p.k., organ prowadzący postępowanie powinien w miarę potrzeby udzielać uczestnikom postępowania informacji o ciążyących obowiązkach i o przysługujących im uprawnieniach także w wypadkach, gdy ustawa wyraźnie takiego obowiązku nie stanowi. Jeżeli w świetle okoliczności sprawy pouczenie było ono nieodzowne, jego brak nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że chociaż ustawodawca, zmieniając przepisy dotyczące sposobu doręczenia wyroków sądu odwoławczego nie zawarł w art. 23 ustawy nowelizującej (Dz.U. z 2016 r., poz. 437) obowiązku informowania stron o nowej treści art. 100 § 3 k.p.k., w którym zrezygnowano z zasady doręczania wyroków stronom nieobecnym przy jego ogłaszaniu, to jednak sądy, realizując zasadę lojalności procesowej wyrażonej w art. 16 § 2 k.p.k., powinny udzielać stronom informacji o nowym brzmieniu art. 100 § 3 k.p.k., zwłaszcza wtedy, gdy strony te nie korzystały z pomocy obrońcy czy pełnomocnika. W indywidualnych przypadkach brak takiego pouczenia może być uznany za podstawę przywrócenia terminu do podjęcia czynności zmierzających do zaskarżenia orzeczenia. Realizacja obowiązku stosownego pouczenia stanowić powinna dla stron gwarancję zabezpieczenia ich interesów w warunkach zmieniającego się zakresu ich uprawnień (uchwała 7 sędziów SN – zasada prawna z dnia 29 listopada 2016 r., I KZP 10/16, OSNKW 2016/12/79, Prok.i Pr.-wkł. 2017/1/27, Biul.SN 2016/11/16, KSAG 2017/1/139, M.Prawn. 2016/24/1291).

Przenosząc powyższe zapatrywanie prawne na realia procesowej niniejszej sprawy stwierdzić należy, że w sytuacji, w której oskarżycielka posiłkowa, nie korzystała z pomocy pełnomocnika profesjonalnego, powinna była zostać pouczona, o tym, że nie zostanie jej doręczony z urzędu odpis wyroku, a wobec tego powinna była również zostać poinformowana o sposobie i terminie złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie na piśmie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji. Obowiązek ten rysował się wyraźnie w kontekście ram czasowych fazy jurysdykcyjnej postępowania w niniejszej sprawie. Akt oskarżenia wpłynął bowiem przed dniem 1 lipca 2015 r., postępowanie przed sądem toczyło się przez okres obowiązywania nowego, kontradyktoryjnego modelu procesu karnego na mocy noweli wrześniowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 1247 ze zm.), gdzie zasadą było doręczanie z urzędu wyroków stronom, a zostało zakończone po wejściu w życie nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 11 marca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 437), w której zrezygnowano z tej zasady.

Sąd Okręgowy wysłał M.W. pismo zawierające pouczenie o tym, że nie doręcza się stronom wyroku wydanego podczas rozprawy, w której nie uczestniczyli zaś wszystkie terminy rozpoczynają bieg od daty ogłoszenia wyroku. Tyle tylko, że uczynił to już następnego dnia po zakończeniu rozprawy odwoławczej i wydaniu wyroku, tj. w dniu 13 stycznia 2017 r., co – biorąc pod uwagę tryb doręczania pism procesowych, określony w art. 132 i 133 k.p.k. – nie dawało gwarancji powzięcia na tej podstawie przez oskarżycielkę posiłkową informacji w terminie umożliwiającym realizację przez nią uprawnień procesowych. Chociaż pierwsza próba doręczenia przesyłki nastąpiła w dniu 17 stycznia 2017 r. i wówczas możliwe było jeszcze złożenie w terminie wniosku, o którym mowa w art. 422 § 1 k.k., to jednak – zgodnie z art. 133 § 2 k.p.k. – oskarżycielka posiłkowa miała prawo odebrać pismo aż do momentu upływu 7-dniowego terminu od powtórnego awizowania przesyłki, co też uczyniła w dniu 31 stycznia 2017 r., jednak niemożliwe było już wówczas złożenie w terminie wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Zasada lojalności procesowej sądu względem uczestników postępowania wymaga poinformowania uczestników postępowania o przysługujących im uprawnieniach procesowych w taki sposób, który zapewniałby im realną możliwość skorzystania z nich, co jest szczególnie doniosłe w sytuacji

zmiany ustawodawstwa istotnie wpływającego na sytuację prawną stron i innych uczestników postępowania. Pouczenie o treści art. 100 § 3 k.p.k. powinno było zatem nastąpić w zawiadomieniu o terminie rozprawy odwoławczej, a nie po jej zakończeniu i wydaniu wyroku przez sąd drugiej instancji. Wobec tego, biorąc pod uwagę treść art. 16 § 2 *in fine* w zw. z art. 16 § 1 k.k., oskarżycielka posiłkowa nie powinna była ponosić negatywnych konsekwencji z uchybienia terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie na piśmie odpisu uzasadnienia sądu odwoławczego.

Prowadzi to do potrzeby uchylenia zaskarżonego zarządzenia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w T. do dalszego prowadzenia. Sąd ten, mając na względzie powyższe rozważania, rozpozna wniosek oskarżycielki posiłkowej o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie na piśmie uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego, a następnie podejmie dalsze decyzje procesowe.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

kc